

Сайтът **Държавна сигурност.com** продължава да попълва своята електронна библиотека, представяйки всяка неделя книга, посветена на комунизма.

Без съмнение голямата заслуга на книгата на проф. **Диню Шарланов „Горяните” – кои са те е**, че за първи път вдигна високо завесата върху непознатата на българската общественост съпротива на горянското движение срещу комунистическия режим в България.

И това е така, защото изследването е публикувано през 1999 г., когато подобни книги, посветени на комунистическото минало се брояха на пръсти.

Авторът е изградил документалния разказ за появата и дейността на горянските чети в България след 9 септември 1944 г. върху богатия архив на Държавна сигурност, документирал реакцията на комунистическата власт срещу тях през следващите 10 години.

От тази позиция книгата е ценен източник на съпротивата на българското общество

срещу наложения с окупацията на България от Червената армия сталински модел на управление в страна.

Диню Шарланов обръща внимание, че стремежът му е разгледа горянското движение в по-широкия контекст на съпротивата на българското население срещу съветизацията на България и влиянието на основния външен фактор – американско-съветското съперничество за глобално световно господство.

Затова още във въведението си авторът извежда два основни етапа от противопоставянето на налагането на тоталитарната система по съветски образец в България.

Първият етап е легалната политическа съпротива. Той започва още в края на 1944 г. с реакцията на БЗНС с водач д-р Г. М. Димитров и един от лидерите на Социалдемократическата партия Кръстю Пастухов срещу намесата в политическия живот в страната от комунистическата партия и ген. Сергей Бирюзов, ръководител на Съюзната контролна комисия в България.

Този етап приключва през 1948 г. с ликвидирането на политическата опозиция и установяването на еднопартийно управление на БКП.

⋮

Вторият етап започва от 1948 г. представя нелегалната съпротива, единствената възможна реакция срещу режима, която през тези година най-ярко се изразява в горянското движение.

Във въведението авторът запознава читателя с фигурите на политическата опозиция и на организаторите на българската политическа емиграция. В **първата част** на книгата Шарланов разглежда социалнополитическата база на съпротивата срещу комунистическия режим. Представени са политическите партии, срещу които БКП предприема действия, както и онези съсловия от обществото като интелигенция,

духовенство и малцинства, които са подложени на репресии.

Във **втората част** е разкрит моделът на организация на политическата полиция в Държавна сигурност, която е натоварена с разправа на политическата опозиция в страната, нейния агентурен апарат както и специалния XII отдел, създаден за ликвидиране на горянските чети (назовавани в архивите на ДС като бандитски групи).

Третата част на книгата е посветена на създаването и дейността на горянското движение от края на ноември 1944 г. Тук може да бъде намерена информация за Кюстендилската чета с командир Васил Златарев през април 1945 г. Кюстендилската чета се именува бригада „Д-р Г. М. Димитров” и достига 21 души. Ликвидирана е през септември 1945 г. Авторът е публикувал данни за Годечката чета от пролетта на 1947 г. и разбита няколко месеца по-късно. По-подробно е представена Светиврачката чета с ръководител Герасим Тодоров Николов. Тя развива широка дейност в Пиринския край, в резултат на което ДС изготвя специален план за ликвидирането на четата. За целта е сформиран щаб и е проведена мащабна акция през март 1948 г.

Представени са също така и Асеновградската чета от август 1947 г., Староселската чета от лятото на 1947 г., Карловската чета от началото на 1951 г., Пловдинските чети от лятото на 1951 г.

Отделено е място на горяните от Пазарджишкия, Ямболския и Русенски райони, а също така и за Самоковската нелегална организация, Поповската чета, действала в Шуменско, Старозагорската въоръжена група и четата в Сапарева баня. Подробно е описана дейността на Първа сливенска чета, функционирала от пролетта на 1950 г. и Втора сливенска чета от април-май 1951 г.

Четвъртата част на книгата Диню Шарланов посвещава на въоръжените групи на политическите емигранти. Засегнати са организациите на Българския национален комитет на Г. М. Димитров и Българския национален фронт на Иван Дочев. Последната, пета глава, е отделено внимание на радиостанция „Горяни” и предаванията ѝ в периода април 1951 г. – октомври 1962 г.

„В настоящата книга се разглеждат социалнополитическата база на съпротивата,

Диню Шарланов: Горяните. Кой са те

Написано от Христо Христов
Неделя, 04 Декември 2011 20:24

програмните ѝ цели, както и нейният национален и демократичен характер. Разкрива се механизмът на агентурно-информационната система на Дирекция „Държавна сигурност“, която се оказва главно средство за разкриването и ликвидирането на нелегалните организации”, пише авторът.

Книгата не е преиздавана след 1999 г., което я прави още по-ценна, за онези в обществото, които се интересуват от истината за българската съпротива срещу комунизма. „Горяните” е и базата, която авторът използва при по-обстойни си труд „История на комунизма в България” (2009), който също ще бъде представен на сайта.

Диню Шарланов, „Горяните” – кой са те, изд. „Пространство & форма”, 1999 г.